

Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
15172 Tallinn

Meie 08.05.2018 nr 4/89

Pöördumine seoses keskkonnavalase halduskoormusega

Lugupeetud Rene Kokk!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) peab väga positiivseks, et Eesti Keskerakonna, Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna ning Isamaa Erakonna valitsusliidu aluspõhimõtetes 2019-2023 on korduvalt välja toodud halduskoormuse vähendamist ning kinnitatud, et astutakse samme ettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks. Anname järgnevalt ülevaate mitmest keskkonnavalasest bürokraatlikust nõudest, mille kaotamine või leevendamine vähendab märgatavalt ettevõtjate halduskoormust, avaliku sektori töökoormust, hoiab kokku kulusid ning võimaldab ettevõtjatel paremini tegeleda oma põhitööga.

1. Pakendiaruannete auditeerimise kohustus

Alates 2015. aastast peavad pakendiettevõtjad, kes lasevad turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui viis tonni aastas, laskma pakendiaruande auditeerida vandeaudiitoril.

Kaubanduskoda teeb pakendiettevõtjate halduskoormuse ja kulude vähendamise eesmärgil Keskkonnaministeeriumile ettepaneku kaotada pakendiseaduse §-st 24¹ nõue, et pakendiettevõtja on kohustatud laskma oma pakendiaruande auditeerida vandeaudiitoril. Ettepaneku elluviimine vähendab ca 1000 pakendiettevõtja halduskoormust ning hoiab kokku pakendiettevõtjate kulusid vähemalt 2 mln eurot aastas. Mõju hindamisel oleme lähtunud eeldusest, et keskmine auditi maksumus on ca 2000 eurot. Väiksematel ettevõtjatel jääb see alla 1000 euro, kuid suurematel on kulu üle 10 000 euro aastas.

Juhime tähelepanu sellele, et pakendiaruannete auditeerimise kohustus on kehtinud juba mitmeid aastaid ning pakendiettevõtjad on täiustanud oma pakendiaruandluse meetodikat. Seega on pakendiaruannete auditeerimise kohustus positiivset mõju juba avaldanud ning edaspidi ei anna auditi kohustus täiendavat lisandväärtust, kuid toob ettevõtjatele kaasa märkimisväärse kulu.

Meile teadaolevalt ei ole pakendiaruande audiitorkontrolli kohustust ka Eesti naaberriikides. Lisaks tuletame meelde, et Keskkonnaministeerium on teinud hiljuti pakendiaruande auditeerimise kohustuse kaotamise ettepaneku Riigikogu keskkonnamisjonile jätmeseaduse eelnõu 495 menetlemise raames. Loodame, et Keskkonnaministeerium jätkuvalt toetab auditi kohustuse kaotamist ning töötab lähiajal välja vastavasisulise pakendiseaduse muudatuse.

2. Pakendijäätmete arvestuse meetodika

Eesti on Euroopa Liidule raporteerinud, et Eestis tekkis 2016. aastal pakendijäätmeid ühe elaniku kohta ca 169 kg aastas. Selle näitajaga olme EL-s 8. kohal. Eestist rohkem jäätmeid tekib näiteks Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal ja Luksemburgis. Lätis ja Leedus tekib ametliku statistika kohaselt aga oluliselt vähem pakendijäätmeid kui Eestis – Lätis 118 ja Leedus 127 kg aastas elaniku kohta.

Üheks oluliseks põhjuseks, miks statistika näitab, et Eestis tekib nii palju pakendijäätmeid, peitub pakendijäätmete arvestuse meetodikas. Kaubanduskoja ja ka mitmete jäätmevaldkonna ekspertide hinnangul raporteerib Eesti Eurostatile tegelikkusest suuremat pakendijäätmete kogust. Näiteks SEI Tallinn poolt 2017. aastal läbiviidud uuringus „Pakendiaruande koostamise meetodika analüüs ja kaasajastamine“¹ toodi välja, et tegelik pakendijäätmete teke elaniku kohta on ca 150 kg aastas ehk 20 kg vähem kui Keskkonnaministeerium Eurostatile raporteerib.

Keskkonnaministeerium peab koostöös Keskkonnaagentuuriga muutma pakendijäätmete arvestuse meetodikat. Ei saa pidada mõistlikuks olukorda, kus Eesti on juba aastaid esitanud Eurostatile tegelikkusest märgatavalt suuremaid pakendijäätmete koguseid. Tegelikkusest suurem pakendijäätmete kogus mõjutab omakorda pakendijäätmete taaskasutamise, sh ringlussevõtu sihtarve. Kokkuvõttes panevad need andmed Eesti ettevõtjaid ja Eesti riiki negatiivsesse valgusesse kui tegelik olukord on. Samuti esineb risk, et tegelikkusest suurematele andmetele tuginedes soovitakse vastu võtta teatud meetmeid pakendijäätmete vähendamiseks, mida tegelikkuses pole üldsegi vaja teha.

Üks näide, kuidas ülehinnatud pakendijäätmete kogus võib Eestit mõjutada negatiivselt, seondub plastimaksuga. Euroopa Liidus on arutlusel plastimaksu kehtestamise idee, mille kohaselt tuleb ringlusesse võtmata plastipakendi jäätmete eest maksta tasu ELi eelarvesse. Kui maksu kogumisel võetakse arvesse Eurostati andmed, kus Eesti pakendijäätmete, sh plastijäätmete kogused on tegelikkusest suuremad, siis sellega seoses peab ka Eesti hakkama rohkem plastimaksu tasuma. Kui plastimaks tuleb ja Eesti teeks enne seda muudatusi pakendiarvestuse süsteemis, siis väheneks tasumisele kuuluv plastimaks miljonite eurode ulatuses aastas.

Teeme ettepaneku lähtuda edaspidi pakendijäätmete koguse kindlakstegemisel pakendiaruannetes sisalduvatest numbritest. Sama meetodikat kasutab meile teadaolevalt näiteks Soome, Läti, Leedu ja Saksmaa. Kuna kõik ettevõtjad, kes lasevad pakendeid turule, ei ole kohustatud pakendiaruannet esitama, siis võib pakendiaruannetes sisalduvatele andmetele liita juurde teatud koguse. Alternatiivne lahendus on täiendada tänast meetodikat. Igal juhul on meetodika muutmine kiiremas korras hädavajalik.

¹ SEI Tallinn, 2017. Pakendiaruande koostamise meetodika analüüs ja kaasajastamine. Arvutivõrgus kättesaadav:

https://www.envir.ee/sites/default/files/pakendijaatmete_aruandluse_meetodika_analuus_seit.pdf.

3. KOTKASe infosüsteem

Riik on loonud keskkonnaotsuste infosüsteemi (KOTKAS), mille eesmärk on koondada keskkonnalubade taotlemine, menetlemine, keskkonnatasude deklareerimine ja aastaaruannete esitamine ühisesse kasutajasõbralikku keskkonda ning vähendada seeläbi nii ettevõtjate kui ka loa menetlejate halduskoormust.

Tänaseks on valminud KOTKASe I etapi arendused, mille tulemusena toimub komplekslubade ja kiirgustegevuslubade menetlus KOTKAS-s. Kaubanduskoda on viimase aasta jooksul paljudelt tööstusettevõtjatelt saanud KOTKASe kohta negatiivset tagasisidet. Peamine probleem peitub selles, et uus infosüsteem ei ole korralikult välja arendatud ning esile kerkivad probleemid on suurendanud nii ettevõtjate kui ka lubade menetlejate töökoormust.

Ühe murekohana on esile tõstetud seda, et vanu komplekslubasid ei tõstetud automaatselt üle uude infosüsteemi ning ettevõtjad pidid kõik andmed algusest peale KOTKAS-sse sisestama. Sellega kaasnes märkimisväärne ühekordne halduskoormus. Lisaks on heidetud ette, et aastaaruannet ei eeldäideta kvartaliaruannete põhjal. Ettevõtjad on toonud ka välja, et neilt küsitakse andmeid, mille nad on aastaid varem riigile esitanud, kuid kuna KOTKASe infosüsteemis neid ei ole, siia annab süsteem veateate.

Palume enne KOTKASe järgnevate etappide kasutusele võtmist rohkem panustada arenduste testimisse. Lisaks tuleb ka KOTKASe olemasolevad puudused võimalikult kiiresti kõrvaldada. Infosüsteemi kasutajamugavuse suurendamiseks ning ettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks tuleb võtta arvesse ettevõtjatelt laekunud tagasisidet KOTKASe infosüsteemi kohta ning võimalikult kiiresti esile kerkinud kitsaskohad kõrvaldada.

Loodame, et Keskkonnaministeriumil on võimalik lähitulevikus kolme eelkirjeldatud kitsaskohta lahendada ning seeläbi vähendada ettevõtjate halduskoormust ja kulusid. Kaubanduskoda on valmis vajaduse korral Keskkonnaministeriumit aitama halduskoormuse vähendamisega seotud teemadel. Samuti loodame, et Keskkonnaministerium tegeleb halduskoormuse vähendamisega igapäevaselt, mitte ainult mõne üksiku ettepaneku või projekti raames. Lisaks peame väga oluliseks, et Keskkonnaministerium kaasaks erinevaid huvigruppe enne oluliste muudatuste tegemist ning hindaks muudatustega kaasnevaid mõjusid, sh mõju halduskoormusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070